

Türk Toplumunda Erkek Hemşire Algısı: İstanbul İli Örneği

Perception of Male Nurse in Turkish society: The Case of Istanbul Province

Selma Dağcı,¹ Ayşegül Beyazpınar Kavaklıoğlu,² Volkan Kızılay,¹ Serkan Elarslan,³
 Latife Nadire Demirci,⁴ Yaşar Sertbaş,³ Kamil Özdiç¹

¹Department of Gastroenterology, Health Sciences University, Umraniye Training and Research Hospital, İstanbul, Türkiye
²Department of Oncology, Balıkesir Atatürk City Hospital, Balıkesir, Türkiye
³Department of Internal Medicine, Health Sciences University Fatih Sultan Mehmet Training and Research Hospital, İstanbul, Türkiye
⁴Department of Medical Imaging Techniques, Halic University, İstanbul, Türkiye

Atıf için yazım şekli: Dağcı S, Beyazpınar Kavaklıoğlu A, Kızılay V, Elarslan S, Demirci LN, Sertbaş Y, et al. Türk Toplumunda Erkek Hemşire Algısı: İstanbul İli Örneği. Bosphorus Med J 2023;10(4):253–262.

Başvuru tarihi: 16.03.2023
Revizyon tarihi: 06.04.2023
Kabul tarihi: 06.04.2023

Yazışma Adresi:
Dr. Selma Dağcı, Sağlık Bilimleri Üniversitesi Umraniye Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul, Türkiye

Tel:
+90 216 578 78 37

e-posta:
selma.dagci@gmail.com

OPEN ACCESS

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

ÖZET

Amaç: Bu çalışma, hastaların erkek hemşire algısını belirlemek amacıyla yapıldı.

Yöntem: Çalışma, bir eğitim ve araştırma hastanesine başvuran ve araştırmaya katılmayı kabul eden 521 hasta ile yapıldı. Çalışmada, sosyodemografik özellikler soru formu ile araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda oluşturulan ve hastaların erkek hemşire algısına ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik 3'lü likert tipinde 16 maddeden oluşan önerme formu kullanıldı.

Bulgular: Olguların %30,7'si 30 yaş ve altında, %63,1'i kadın, %27,3'ü ilköğretim mezunu ve %33,4'ü ev hanımı idi. Olguların hastanede yatarak tedavi gördüklerinde kendi cinsiyetlerinde hemşirelerden bakım almak istedikleri ($p=0,001$), hemcinsleri olmayan hemşireden bakım aldıklarında ise utandıkları, çekindikleri ve şaşırdukları tespit edildi ($p=0,001$). Aile üyelerinde sağlık profesyoneli olan hastaların erkek hemşirelerin hastane ortamında ayırım yapılmaksızın her serviste çalışmasını ve kızlarının hemşirelik mesleğini seçmesini onaylayabilecekleri saptandı ($p=0,028$). Aile üyelerinde sağlık profesyoneli olmayan hastaların ise, erkeklerin hemşirelik mesleğinde bir değişiklik yaratmayacağı düşüncesine sahip oldukları belirlendi ($p=0,025$).

Sonuç: Çalışmamızdan elde edilen bulgular değerlendirildiğinde, hemşirelik mesleğinin cinsiyete özgü olmadığı, erkek hemşirelerin tüm alanlarda çalışmasının kabul gördüğü ancak hastaların kendi hemcinsleri olan hemşirelerden bakım almak istedikleri belirlendi. Bu kapsamda cinsiyetin, hemşirelik bakımının kalitesini etkilemediği konusunda toplumun bilinçlendirilmesi sağlanmalıdır.

Anahtar sözcükler: Erkek hemşire; bakım; tutum; cinsiyet; bakış açısı.

ABSTRACT

Objectives: This study was carried out to determine the male nurse perception of the patients.

Methods: The study was carried out with 521 patients who applied to a training and research hospital and agreed to participate in the study. In the study, a sociodemographic characteristics questionnaire and a 3-point Likert-type proposition form consisting of 16 items were used, which was created by the researchers in line with the literature and to determine their views on the perception of male nurses.

Results: About 30.7% of the cases were between the ages of 30 years and under, 63.1% were women, 27.3% were primary school graduates, and 33.4% were housewives. It was determined that the cases wanted to receive care from nurses of their own gender when they were hospitalized ($p=0.001$) and were embarrassed, hesitant, and surprised when they received care from a nurse who was not their same gender ($p=0.001$). It was determined that patients whose family members were health professionals could approve male nurses to work in every service in the hospital environment without discrimination and for their daughters to choose the nursing profession ($p=0.028$). It was determined that patients whose family members were not health-care professionals thought that men would not make a difference in the nursing profession ($p=0.025$).

Conclusion: When the findings obtained from our study were evaluated, it was determined that the nursing profession was not gender specific, male nurses were accepted to work in all fields, but the patients wanted to receive care from their fellow nurses. In this context, public awareness should be raised that gender does not affect the quality of nursing care.

Keywords: Attitude; care; gender; male nurse; perspective.

Hemşirelik, hasta veya sağlıklı bireylerin iş birliğine dayalı olarak sağlığın geliştirilmesini, hastalıkların önlenmesini, hasta ve engelli insanların bakımını kapsayan bir meslektir.^[1] Hemşireler, insan yaşamının tüm aşamalarında sağlık, hastalık ve ölüm süreçlerinin herhangi bir yerinde çeşitli mesleki rollerde görev almaktadır.^[2] Toplumsal cinsiyet bakış açısıyla oluşmuş olan kadın mesleği algısının temeli; kadın ve anne olma, bakım sunma, şefkat ve sevgi verebilme özelliklerinden köken alsa da kadın olarak hasta bakımı ile öne çıkan Florence Nightingale ile ilişkilendirilmektedir. Nightingale yazılarında bu algıyı desteklemiş ve kadınların doğaları gereği hasta bakımına ve hemşirelik mesleğine daha uygun olduklarını vurgulamıştır.^[3] Bu görüşler çerçevesinde hemşirelik, yüzyıllardır kadınlarla birlikte anılmış ve kadınlara özgü olarak sembolize edilmiştir. Ancak hemşirelik cinsiyet ayrımı olmadan sürdürülebilecek mesleklerden biridir.^[4] Bununla birlikte erkekler, yüzyıllardır kadınlara özgü kabul edilen hemşirelik mesleğini tercih etmeye başladıklarında kalıplaşmış olan mesleki roller risk altında görülmüş ve mesleğe kabulde toplumsal direnç ile karşılaşmışlardır. Uluslararası literatürde de cinsiyetçi roller nedeniyle erkeklerin kadına özgü olarak sembolize edilen meslek dallarından olan hemşirelik mesleğinde çoğu zaman problemler yaşadıkları belirtilmektedir.^[5-8] Ülkemizde 1954 yılı Mart ayında yürürlüğe giren Hemşirelik Kanunu, erkeklerin hemşire olmasına engel olan bir yasal düzenleme idi.^[9] Ancak, 2007 yılı Ocak ayında yayımlanan “Hemşirelik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile bu yasal düzenleme değiştirilmiştir.^[10] Böylece erkeklerin de hemşirelik mesleğinin birer üyesi olabilmelerinin önü açılmış ve cinsiyetçi yaklaşıma son verilmiştir. Son yıllarda hemşirelik mesleğinde erkek çalışan sayısının artmasına rağmen İngiltere, Kanada ve Amerika Birleşik Devletleri’nde erkek hemşire oranının %10, İspanya’da ise %16,4 civarında olduğu bildirilmektedir.^[7,11] Sağlık Bakanlığı’nın 2023 yılında yayımladığı Sağlık İstatistikleri Yıllığı (2021) verilerine göre Türkiye’de toplam hemşire sayısı 232.442’dir.^[12] Fakat Türkiye’de hemşirelik mesleğini sürdüren kadın ve erkek sayılarına ulaşamamaktadır. Kanaatimiz erkek hemşire sayısının geçmiş yıllara göre artmış olduğu yönündedir. Erkeklerin

hemşirelik yapmaya başlaması ve erkek hemşire sayısının çalışma hayatında artması ile hemşirelik mesleğine yönelik toplumsal cinsiyet kalıplarının da yıkılmaya başladığı düşünülmektedir. Türkiye’de hasta bakımını kadınlardan almaya alışkın olan toplumun, erkek hemşire konusundaki görüşü önemlidir. Bu bilgiler ışığında, toplumun erkek hemşireler ile ilgili düşünce ve görüşlerine yönelik araştırmalara gereksinim olduğu gerekçesi ile çalışmamız planlandı ve gerçekleştirildi.

Yöntem

Çalışma Tasarımı ve Katılımcılar

Araştırmanın evrenini İstanbul ili Anadolu Yakası’nda hizmet veren bir eğitim ve araştırma hastanesine başvuran tüm hastalar, örneklemi ise bu bireyler arasından; 18 yaşından büyük, çalışmaya katılmayı kabul eden ve iletişim problemi olmayan 521 birey (G-Power analizi ile %80 güç, %95 güven aralığı, 0,2 etki boyu alındığında örneklem hacmi 450 birey olarak belirlendi) oluşturdu. Evrenin tamamı, rastgele örneklem yöntemi ile araştırma kapsamına alındı. Araştırmaya başlamadan önce Ümraniye Eğitim ve Araştırma Hastanesi’nden etik kurul onayı ve çalışmanın gerçekleştirileceği sağlık tesisi yönetiminden yazılı izinler alındı. Araştırmaya katılmayı kabul eden bireylere araştırmanın amacı hakkında bilgilendirme yapılarak onam formu imzalatıldı. Araştırma verileri 01 Mayıs 2021-01 Haziran 2021 tarihleri arasında bir uzman hemşire tarafından yüz yüze görüşme tekniği ile toplandı.

Ölçümler

Çalışmanın verileri araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda oluşturulan veri toplama formu ile elde edildi.

Veri toplama formunun ilk bölümünde; katılımcıların yaşı, cinsiyeti, eğitim durumu, mesleği, ailede sağlık profesyoneli bulunma durumu, hemşirelik bakımı alma durumu ve erkek hemşire olgusuna dair sekiz sorudan oluşan sosyodemografik verileri sorgulandı.

Veri toplama formunun ikinci bölümünde ise; çalışmaya katılan olguların erkek hemşire algısına ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik 3'lü likert tipinde (katılıyorum, kararsızım, katılmıyorum), 16 maddeden oluşan önermeler kullanıldı.

İstatistiksel Analiz

Çalışmadan elde edilen bulgular değerlendirilirken, istatistiksel analizler için IBM SPSS Statistics 22 (IBM SPSS, Türkiye) programı kullanıldı. Çalışma verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotların (frekans) yanı sıra niteliksel verilerin karşılaştırılmasında ki-kare testi kullanıldı. Anlamlılık $p < 0,05$ düzeyinde değerlendirildi.

Bulgular

Olguların %30,7'si 30 yaş ve altında, %22,6'sı 45 yaş ve üstünde, %63,1'i kadın, %27,3'ü ilköğretim mezunu, %33,4'ü ise ev hanımı idi (Tablo 1). Çalışmaya katılan olguların %18,8'inin sağlık sektörü ile ilgili bir alanda çalıştığı, %48,4'ünün aile üyelerinden birinin sağlık profesyoneli ol-

duğu, %72,2'sinin herhangi bir nedenle hemşirelik bakımı aldığı, %89,1'inin de ülkemizde erkek hemşirelerin hizmet verdiklerini bildikleri saptandı. Katılımcıların erkek hemşire algısına ilişkin sorulara verdikleri yanıtların dağılımı Tablo 2'de sunuldu. Olguların cinsiyetlerine göre erkek hemşire algısına ilişkin sorulara verdikleri cevapların dağılımı Tablo 3'te görülmekte olup; katılımcıların hastanede yatarak tedavi gördüklerinde kendi cinsiyetlerinde hemşirelerden bakım almak istedikleri ($p=0,001$; $p < 0,01$) ve kadınların erkeklere oranla hemcinsleri olmayan hemşireden bakım aldıklarında utandıkları, çekindikleri ve şaşırdukları tespit edildi ($p=0,001$; $p < 0,01$). Kadın hastaların, erkeklere göre hemşireliği her iki cinsiyetin de yapacağı bir meslek olarak algıladıkları belirlendi ($p=0,018$; $p < 0,05$). Aile üyelerinden birinin sağlık profesyoneli olma durumuna göre katılımcıların verdikleri cevapların dağılımı Tablo 4'te verilmiş olup; ailesinde sağlık çalışanı olan hastaların "kızımın hemşire olmasını onaylarım" ve "erkek hemşireler hastane ortamında ayırım yapılmaksızın her serviste çalışmalıdır" önermelerine ($p=0,028$; $p < 0,05$), ailesinde sağlık profesyoneli olmayan hastaların ise "erkeklerin hemşirelik mesleğinde olması herhangi bir değişiklik yaratmaz" önermesine anlamlı şekilde yüksek puan verdikleri saptandı ($p=0,025$; $p < 0,05$).

Tablo 1. Çalışma grubunun demografik özelliklerinin dağılımı

	n	%
Cinsiyet		
Erkek	192	36,9
Kadın	329	63,1
Yaş grupları		
30 yaş ve altı	160	30,7
30-34 yaş	60	11,5
35-39 yaş	97	18,6
40-44 yaş	86	16,5
45 yaş ve üstü	118	22,6
Eğitim durumu		
Okuryazar değil	26	5
Okuryazar	48	9,2
İlköğretim mezunu	142	27,3
Ortaöğretim mezunu	129	24,8
Ön lisans mezunu	84	16,1
Lisans mezunu	67	12,9
Yüksek lisans mezunu ve üstü	25	4,8
Meslek		
Memur	84	16,1
İşçi	71	13,6
Serbest meslek	51	9,8
Emekli	30	5,8
Ev hanımı	174	33,4
Diğer	111	21,3

Tartışma

Toplumsal cinsiyet algısı; insanların toplumdaki iletişimlerini, ilişkilerini, görevlerini ve beklentilerini şekillendiren bir olgudur. Aynı zamanda kültürel ve toplumsal olgu olan cinsiyetlere ilişkin roller zaman içinde değişim göstermektedir. Cinsiyetlere bağlı rollerin değişimi yüzyıllar boyu kadın mesleği olarak görülen hemşirelik mesleğinin de cinsiyet algısını değiştirmiştir. Ülkemizde 2007 yılında Hemşirelik Kanununun değişimiyle birlikte 16 yıldır erkek hemşireler görevlerini icra etmektedir. Hemşirelik fakültelerinde öğrenim gören erkek öğrenci sayısının artışı hemşirelik iş gücünde erkek cinsiyet oranının arttığını göstermektedir. Tüm bu bilgiler ışığında artan erkek hemşire sayısına bağlı olarak toplumun erkek hemşireye bakış açısını değerlendirmek amacıyla bu çalışma planlandı.

Araştırmamızda olguların; %30,7'sinin 30 yaş ve altında, %63,1'inin kadın, %27,3'ünün ilköğretim mezunu ve %33,4'ünün ev hanımı olduğu saptandı. Kaya ve ark.^[13] (2011) tarafından yapılan çalışmada olguların %32'sinin 18-25 yaş aralığında olduğu, %56'sının kadın, %43,5'inin lise mezunu ve %36,8'inin işçi olduğu tespit edilmiştir. Ye-

Tablo 2. Çalışma grubunun erkek hemşire algısına ilişkin önermelere verdikleri cevapların dağılımı

	Katılıyorum n (%)	Kararsızım n (%)	Katılmıyorum n (%)
Hemşirelik hem kadınların hem de erkeklerin yapacağı bir meslektir.	436 (83,7)	47 (9)	38 (7,3)
Hemşirelik mesleğinde sadece kadınlar olmalıdır.	83 (15,9)	97 (18,6)	341 (65,5)
Hemşirelik mesleğinde sadece erkekler olmalıdır.	31 (6)	87 (16,7)	403 (77,4)
Erkekler hemşirelik mesleğini kadınlara göre daha iyi yapar.	80 (15,4)	152 (29,2)	289 (55,5)
Kızımın hemşire olmasını onaylarım.	357 (68,5)	87 (16,7)	77 (14,8)
Oğlumun hemşire olmasını onaylarım.	284 (54,5)	127 (24,4)	110 (21,1)
Hastaneye yattığımda kadın hemşirenin bakım vermesini isterim.	346 (66,4)	89 (17,1)	86 (16,5)
Hastaneye yattığımda erkek hemşirenin bakım vermesini isterim.	161 (30,9)	165 (31,7)	195 (37,4)
Erkek hemşireler hastane ortamında ayırım yapılmaksızın her serviste çalışmalıdır.	278 (53,4)	98 (18,8)	145 (27,8)
Erkek hemşireler hastane ortamında tüm pozisyonlarda çalışmalıdır.	274 (52,6)	110 (21,1)	137 (26,3)
Erkeklerin hemşirelik mesleğinde olması herhangi bir değişiklik yaratmaz.	271 (52)	130 (25)	120 (23)
Erkeklerin hemşirelik mesleğinde olması hemşirelik mesleğini geliştirir.	253 (48,6)	156 (29,9)	112 (21,5)
Erkeklerin hemşirelik mesleğinde olması hemşireliğin daha kötüye gitmesine neden olur.	66 (12,7)	106 (20,3)	349 (67)
Erkek hemşirenin bakım vermesinden utanırım.	180 (34,5)	88 (16,9)	253 (48,6)
Erkek hemşirenin bakım vermesinden çekinirim.	167 (32,1)	94 (18)	260 (49,9)
Erkek hemşirenin bakım vermesinden şaşırıyorum.	117 (22,5)	79 (15,2)	325 (62,4)

şilfidan ve ark.^[14] (2019) tarafından yapılan çalışmaya katılanların yaş ortalamasının 43,0±19,4 yıl, %45'inin kadın, %35,2'sinin meslek sahibi ve %66,8'inin ilköğretim mezunu olduğu saptanmıştır. Uysal ve ark.^[15] (2020) tarafından yapılan çalışmada olguların %38,7'sinin 52-70 yaş arasında olduğu, %54,6'sının kadın ve %41,5'inin ilköğretim mezunu olduğu tespit edilmiştir. Suveren ve ark.^[16] (2020) tarafından yapılan araştırmada katılımcıların %54,4'ünün 53-72 yaş aralığında, %53,9'unun erkek ve %66,2'sinin ilköğretim mezunu olduğu belirlenmiştir. Çalışmamızdan elde edilen demografik verilerin literatür ile paralellik gösterdiği tespit edilmiştir.

Kaya ve ark.^[13] (2011) tarafından yapılan çalışmada olguların %76,2'sinde, Yeşilfidan ve ark.^[14] (2019) tarafından yapılan çalışmada %66,8'inde, Uysal ve ark.^[15] (2020) tarafından yapılan çalışmada da %61,3'ünde aile üyeleri arasında sağlık profesyonelinin olmadığı belirlenmiş olup; literatürden elde edilen veriler de araştırma sonucumuzu (%51,6) desteklemektedir.

Ünsal ve ark.^[17] (2010) tarafından yapılan araştırmada katılımcıların %66,9'unun, Kaya ve ark.^[13] (2011) tarafından yapılan çalışmada katılımcıların %71,4'ünün ve çalışmamız sonucunda da katılımcıların %89,1'inin erkeklerin hemşirelik mesleğine katıldığını bildikleri tespit edilmiş olup; araştırma sonucumuzun literatür ile paralellik gösterdiği saptanmıştır.

Çalışmamızın sonucunda olgular (%83,7), hemşireliğin her iki cinsiyetin de yapacağı bir meslek olduğunu belirtmişlerdir. Yeşilfidan ve ark.^[14] (2019) tarafından yapılan çalışmada katılımcıların %62,8'inin hemşirelikte cinsiyetin önemli olmadığı, Kaya ve ark.^[13] (2011) tarafından yapılan çalışmada olguların %62,6'sının, Ünsal ve ark.^[17] (2010) tarafından yapılan çalışmada ise %85,8'inin hemşireliğin her iki cinsiyetin de yapacağı bir meslek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırma bulguları hemşireliğin sadece kadın mesleği olarak algılanmadığı, erkeklerin de artık kabul gördüğü sonucunu ortaya koymaktadır. Bu sonuç, hemşirelik mesleğinde kalıplaşmış olan cinsiyet algısının değiştiğini göstermektedir.

Araştırmamızdaki katılımcıların %68,5'inin kızının, %54,5'inin de oğlunun hemşire olmasını onayladıkları tespit edilmiştir. Çam ve ark.^[18] (2022) tarafından yapılan çalışmada katılımcıların %38,1'inin, Alan ve Uğur (2018)^[19] tarafından yapılan çalışmada hasta ve hasta yakınlarının %64,6'sının, Kaya ve ark.^[13] (2011) tarafından yapılan çalışmada katılımcıların %29,4'ünün, Kocaer ve ark.^[20] (2004) tarafından hemşirelik öğretim elemanları ile yapılan çalışmada ise %20,5'inin erkek yakınlarının/çocuklarının hemşire olmasını onayladıkları/istedikleri saptanmıştır. Yapılan araştırmalar sonucunda katılımcıların erkek çocuklarının/yakınlarının hemşirelik mesleğini onaylamama nedenlerinin; katılımcıların hemşire maaşlarının yetersizliği, mesleğin koşulları ve çalışma şartlarının zorluğunu bilme-

Tablo 3. Çalışma grubunun cinsiyete göre katılımcıların erkek hemşire algısına ilişkin önermelere verdikleri cevapların dağılımı

	Cinsiyet		p
	Erkek n (%)	Kadın n (%)	
Hemşirelik hem kadınların hem de erkeklerin yapacağı bir meslektir.			
Katılıyorum	152 (79,2)	284 (86,3)	0,018*
Kararsızım	18 (9,4)	29 (8,8)	
Katılmıyorum	22 (11,5)	16 (4,9)	
Hemşirelik mesleğinde sadece kadınlar olmalıdır.			
Katılıyorum	35 (18,2)	48 (14,6)	0,182
Kararsızım	41 (21,4)	56 (17,0)	
Katılmıyorum	116 (60,4)	225 (68,4)	
Hemşirelik mesleğinde sadece erkekler olmalıdır.			
Katılıyorum	15 (7,8)	16 (4,9)	0,070
Kararsızım	39 (20,3)	48 (14,6)	
Katılmıyorum	138 (71,9)	265 (80,6)	
Erkekler hemşirelik mesleğini kadınlara göre daha iyi yapar.			
Katılıyorum	37 (19,3)	43 (13,1)	0,144
Kararsızım	56 (29,2)	96 (29,2)	
Katılmıyorum	99 (51,6)	190 (57,8)	
Kızımın hemşire olmasını onaylarım.			
Katılıyorum	134 (69,8)	223 (67,8)	0,687
Kararsızım	33 (17,2)	54 (16,4)	
Katılmıyorum	25 (13)	52 (15,8)	
Oğlumun hemşire olmasını onaylarım.			
Katılıyorum	105 (54,7)	179 (54,4)	0,777
Kararsızım	44 (22,9)	83 (25,2)	
Katılmıyorum	43 (22,4)	67 (20,4)	
Hastaneye yattığımda kadın hemşirenin bakım vermesini isterim.			
Katılıyorum	104 (54,2)	242 (73,6)	0,001**
Kararsızım	47 (24,5)	42 (12,8)	
Katılmıyorum	41 (21,3)	45 (13,7)	
Hastaneye yattığımda erkek hemşirenin bakım vermesini isterim.			
Katılıyorum	90 (46,9)	71 (21,6)	0,001**
Kararsızım	56 (29,2)	109 (33,1)	
Katılmıyorum	46 (24)	149 (45,3)	
Erkek hemşireler hastane ortamında ayırım yapılmaksızın her serviste çalışmalıdır.			
Katılıyorum	100 (52,1)	178 (54,1)	0,793
Kararsızım	39 (20,3)	59 (17,9)	
Katılmıyorum	53 (27,6)	92 (28)	
Erkek hemşireler hastane ortamında tüm pozisyonlarda çalışmalıdır.			
Katılıyorum	103 (53,7)	171 (52)	0,767
Kararsızım	42 (21,9)	68 (20,7)	
Katılmıyorum	47 (24,5)	90 (27,4)	
Erkeklerin hemşirelik mesleğinde olması herhangi bir değişiklik yaratmaz.			
Katılıyorum	102 (53,1)	169 (51,4)	0,064
Kararsızım	38 (19,8)	92 (28)	
Katılmıyorum	52 (27,1)	68 (20,7)	

Tablo 3. Cont.

	Cinsiyet		p
	Erkek n (%)	Kadın n (%)	
Erkeklerin hemşirelik mesleğinde olması hemşirelik mesleğini geliştirir.			
Katılıyorum	105 (54,7)	148 (45)	0,036
Kararsızım	45 (23,4)	111 (33,7)	
Katılmıyorum	42 (21,9)	70 (21,3)	
Erkeklerin hemşirelik mesleğinde olması hemşireliğin daha kötüye gitmesine neden olur.			
Katılıyorum	21 (10,9)	45 (13,7)	0,171
Kararsızım	47 (24,5)	59 (17,9)	
Katılmıyorum	124 (64,6)	225 (68,4)	
Erkek hemşirenin bakım vermesinden utanırım.			
Katılıyorum	30 (15,6)	150 (45,6)	0,001**
Kararsızım	17 (8,9)	71 (21,6)	
Katılmıyorum	145 (75,5)	108 (32,8)	
Erkek hemşirenin bakım vermesinden çekinirim.			
Katılıyorum	22 (11,5)	145 (44,1)	0,001**
Kararsızım	20 (10,4)	74 (22,5)	
Katılmıyorum	150 (78,1)	110 (33,4)	
Erkek hemşirenin bakım vermesinden şaşırıyorum.			
Katılıyorum	29 (15,1)	88 (26,8)	0,001**
Kararsızım	15 (7,8)	64 (19,5)	
Katılmıyorum	148 (77,1)	177 (53,8)	

Ki-kare testi; * p<0,05; ** p<0,01.

lerinden kaynaklandığı düşünülmüştür. Ancak çalışma sonucumuzda hemşirelik mesleğine olan talebin, çalışmanın gerçekleştiği bölgenin demografik yapısı ile ilişkili olduğu ve hemşirelik mesleğinin iş garantili olarak algılanması sebebiyle daha fazla talep gördüğü düşünülmüştür.

Çalışmamızın sonucunda kadın hastaların hastanede yatarak tedavi gördüklerinde kadın hemşirenin, erkek hastaların ise erkek hemşirenin bakım vermesini istedikleri saptandı (p=0,001; p<0,01). Suveren ve ark.^[16] (2020) tarafından yapılan çalışmada kadınların zorunlu olmadıkça erkek hemşireden hizmet almak istemedikleri, Sis Çelik ve ark.^[21] (2012) tarafından yapılan çalışmada katılımcıların %44,7'sinin, Kaya ve ark.^[13] (2011) tarafından yapılan çalışmada da olguların hastanede yatarak tedavi gördüklerinde %47,2'sinin kadın hemşireden bakım almak istedikleri tespit edilmiştir. Başçı ve Yılmazel (2016)^[22] tarafından yapılan çalışmada katılımcıların erkek hemşireden bakım aldığı kaba davranışlarla karşılaşma tedirginliği ve hastalığı ile ilgili erkek hemşirelerle iletişim kuramama endişesi nedeniyle kadın hemşirelerden bakım almak istedikleri saptanmıştır. Rivzi Jafree ve ark.^[23] (2015) tara-

findan Pakistan'da yapılan çalışmanın sonucunda bütün hastaların kadın hemşirelerden bakım almak istedikleri belirlenmiştir. Hemşirelik mesleği yüzyıllardır tüm dünyada kadına özgü meslekler arasında kabul görmüştür. Ayrıca hemşirelik sütanne/nine ve kız kardeş gibi kadına ait rol ve görevler ile özdeşleştirilmiştir. Kadınların empati ve iletişim yeteneklerinin erkeklerden daha üstün olduğunun düşünülmesi, hastaların kadın hemşirelerden bakım alma isteğini açıklayabilir. Bununla birlikte kadın hemşireden bakım alma isteğinin muhafazakar ve ataerkil toplumlarda hemşirelik ile kadının geleneksel cinsiyete dayalı rollerinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Araştırmamızda katılımcılar, erkek hemşirelerin hastane ortamında ayırım yapılmaksızın her serviste (%53,4) ve tüm pozisyonlarda (%52,6) çalışabileceğini belirtmişlerdir. Yeşilfidan ve ark.^[14] (2019) tarafından yapılan çalışmada da katılımcıların çok büyük bir çoğunluğunun (%75,5) erkeklerin her serviste çalışabileceğini belirttikleri, Kaya ve ark.^[13] (2011) tarafından yapılan çalışmada ise katılımcıların erkek hemşirelerin özellikli alanlarda çalışmalarını (%39,7) daha uygun buldukları saptanmıştır. Zamanzadeh ve ark.^[5]

Tablo 4. Çalışma grubunun ailesinde sağlık personeli olma durumuna göre erkek hemşire algısına ilişkin önermelere verdikleri cevapların dağılımı

	Ailede sağlık personeli olma durumu		p
	Evet n (%)	Hayır n (%)	
Hemşirelik hem kadınların hem de erkeklerin yapacağı bir meslektir.			
Katılıyorum	217 (86,1)	219 (81,4)	0,179
Kararsızım	22 (8,7)	25 (9,29)	
Katılmıyorum	13 (5,2)	25 (9,3)	
Hemşirelik mesleğinde sadece kadınlar olmalıdır.			
Katılıyorum	35 (13,9)	48 (17,9)	0,468
Kararsızım	48 (19,1)	49 (18,2)	
Katılmıyorum	169 (67,1)	172 (64)	
Hemşirelik mesleğinde sadece erkekler olmalıdır.			
Katılıyorum	17 (6,8)	14 (5,2)	0,748
Kararsızım	41 (16,3)	46 (17,1)	
Katılmıyorum	194 (77)	209 (77,7)	
Erkekler hemşirelik mesleğini kadınlara göre daha iyi yapar.			
Katılıyorum	41 (16,3)	39 (14,5)	0,805
Kararsızım	71 (28,2)	81 (30,1)	
Katılmıyorum	140 (55,6)	149 (55,4)	
Kızımın hemşire olmasını onaylarım.			
Katılıyorum	176 (69,8)	181 (67,3)	0,028*
Kararsızım	32 (12,7)	55 (20,5)	
Katılmıyorum	44 (17,5)	33 (12,3)	
Oğlumun hemşire olmasını onaylarım.			
Katılıyorum	138 (54,8)	146 (54,3)	0,857
Kararsızım	59 (23,4)	68 (25,3)	
Katılmıyorum	55 (21,8)	55 (20,5)	
Hastaneye yattığımda kadın hemşirenin bakım vermesini isterim.			
Katılıyorum	160 (63,5)	186 (69,14)	0,175
Kararsızım	51 (20,2)	38 (14,1)	
Katılmıyorum	41 (16,3)	45 (16,7)	
Hastaneye yattığımda erkek hemşirenin bakım vermesini isterim.			
Katılıyorum	86 (34,1)	75 (27,9)	0,281
Kararsızım	78 (31)	87 (32,3)	
Katılmıyorum	88 (34,9)	107 (39,8)	
Erkek hemşireler hastane ortamında ayırım yapılmaksızın her serviste çalışmalıdır.			
Katılıyorum	140 (55,6)	138 (51,3)	0,023*
Kararsızım	55 (21,8)	43 (16)	
Katılmıyorum	57 (22,6)	88 (32,7)	
Erkek hemşireler hastane ortamında tüm pozisyonlarda çalışmalıdır.			
Katılıyorum	138 (54,7)	136 (50,6)	0,068
Kararsızım	59 (23,4)	51 (19)	
Katılmıyorum	55 (21,8)	82 (30,5)	
Erkeklerin hemşirelik mesleğinde olması herhangi bir değişiklik yaratmaz.			
Katılıyorum	128 (50,8)	143 (53,2)	0,025*
Kararsızım	75 (29,8)	55 (20,4)	
Katılmıyorum	49 (19,4)	71 (26,4)	

Tablo 4. Cont.

	Ailede sağlık personeli olma durumu		p
	Evet n (%)	Hayır n (%)	
Erkeklerin hemşirelik mesleğinde olması hemşirelik mesleğini geliştirir.			
Katılıyorum	117 (46,4)	136 (50,6)	0,352
Kararsızım	83 (32,9)	73 (27,1)	
Katılmıyorum	52 (20,6)	60 (22,3)	
Erkeklerin hemşirelik mesleğinde olması hemşireliğin daha kötüye gitmesine neden olur.			
Katılıyorum	35 (13,9)	31 (11,5)	0,716
Kararsızım	51 (20,2)	55 (20,5)	
Katılmıyorum	166 (65,9)	183 (68)	
Erkek hemşirenin bakım vermesinden utanırım.			
Katılıyorum	93 (36,9)	87 (32,3)	0,414
Kararsızım	38 (15,1)	50 (18,6)	
Katılmıyorum	121 (48,0)	132 (49,1)	
Erkek hemşirenin bakım vermesinden çekinirim.			
Katılıyorum	86 (34,1)	81 (30,1)	0,555
Kararsızım	46 (18,3)	48 (17,8)	
Katılmıyorum	120 (47,6)	140 (52)	
Erkek hemşirenin bakım vermesinden şaşırırım.			
Katılıyorum	54 (21,4)	63 (23,4)	0,683
Kararsızım	36 (14,3)	43 (16)	
Katılmıyorum	162 (64,3)	163 (60,6)	

Ki-kare testi; * p<0,05.

(2013) tarafından İran'da yapılan bir çalışmada erkek hemşirelik öğrencilerinin hastalara bakım vermekten ziyade ofis işlerinde çalışmak istedikleri belirlenmiştir. Literatürde erkek hemşirelerin çalışma alanları ile ilgili farklı bakış açılarının olduğu görülmektedir. Bununla birlikte hemşirelik imajındaki yükselmenin erkeklerin ilgisini çektiğini ve toplumun da erkek hemşireleri daha fazla kabullendiğini söyleyebiliriz.

Çalışmamız sonucunda katılımcıların %48,6'sı erkek hemşirenin bakım vermesinden utanmadığı, %49,9'u çekinmediği ve %62,4'ü de şaşırmadığı saptanmıştır. Ancak kadınların erkeklere oranla hemcinsleri olmayan hemşireden bakım aldıklarında utandıkları, çekindikleri ve şaşırdukları tespit edilmiştir (p=0,001; p<0,01). Suveren ve ark.^[16] (2020) tarafından yapılan çalışmada kadınların %78,6'sının, erkeklerin ise %21,4'ünün erkek hemşirenin bakım vermesinden tedirgin oldukları belirlenmiştir. Sis Çelik ve ark.^[21] (2012) tarafından yapılan ve kadın doğum kliniklerinde tedavi gören hastaların erkek hemşireler hakkındaki düşüncelerini araştırdıkları çalışmada olguların %57'sinin herhangi bir prob-

lem yaşadıklarında erkek hemşireye ifade etmekte sıkıntı yaşayacaklarını belirttikleri tespit edilmiştir. Kaya ve ark.^[13] (2011) tarafından yapılan çalışmada olguların %16,6'sının erkek hemşirenin bakım vermesinden utandığı, %15,9'unun çekindiği ve %15,4'ünün de şaşırduğı saptanmıştır. Ünver ve Ürkmez (2009)^[24] tarafından yapılan çalışmada kadınların %40,4'ünün, erkeklerin ise %14,1'inin erkek hemşireden bakım aldıkları ve çekingenlik duygusu yaşadıkları belirlenmiştir. Araştırma bulgularımız, yıllar içinde azalsa da toplumun, erkek hemşirelerden bakım alırken hala utandıklarını ve çekindiklerini göstermektedir.

Araştırmamızda katılımcıların %55,5'i "erkekler hemşirelik mesleğini kadınlardan daha iyi yapar" ve %67'si "erkeklerin hemşirelik mesleğinde olması hemşireliğin daha kötüye gitmesine neden olur" önermesine katılmadıkları saptandı. Katılımcıların %52'si "erkeklerin hemşirelik mesleğinde olması herhangi bir değişiklik yapmaz" ve %48,6'sı "erkeklerin hemşirelik mesleğinde olması hemşirelik mesleğini geliştirir" önermesine katıldıkları belirlendi. Kocaer ve ark.^[20] (2004) tarafından yapılan çalışmada erkeklerin hemşi-

relik mesleğine dahil edilmesinin mesleğe getireceği katkıları incelenmiş ve hemşirelik öğretim elemanlarının %89'u mesleğin toplumsal statüsünde artma olacağını ve %66'sı mesleğe dezavantaj getirmeyeceğini belirtmişlerdir. Taşçı (2007)^[25] tarafından yapılan çalışmada ise hastaların %43,4'ü erkeklerin, hemşirelik mesleğine ilişkin negatif düşünceleri değiştireceğini belirtmiştir. Kaya ve ark.^[13] (2011) tarafından yapılan çalışmada katılımcıların %70,6'sının "erkekler hemşirelik mesleğini kadınlara göre daha iyi yapar" ve %81,4'ünün "erkeklerin hemşirelik mesleğinde olması hemşirelik mesleğinin daha kötüye gitmesine neden olur" önermesine katılmadıkları, olguların %43,5'inin "erkeklerin hemşirelik mesleğinde olması, hemşireliğin toplumdaki statüsünde herhangi bir değişiklik yaratmaz" önermesine katıldığı, %34,5'inin ise "erkeklerin hemşirelik mesleğinde olması, hemşireliğin toplumdaki statüsünü geliştirir" önermesinde kararsız oldukları belirlenmiştir. Araştırma bulgularımız yıllar içinde toplumun erkek hemşire olgusunda çok önemli bir gelişme olmadığı görüşünü desteklemektedir.

Sonuç

Çalışmamızın bulgularına göre; hastaların çoğunluğunun hemşirelik mesleğinin her iki cinsiyet tarafından da yapılabileceğini düşündükleri ancak, kadın cinsiyete sahip hemşirelerden bakım almak istedikleri, kadın hastaların erkeklerle oranla, hemcinsleri olmayan hemşireden bakım aldıklarında utandıkları, çekindikleri ve şaşırdukları belirlendi. Katılımcıların erkek hemşirelerin tüm alanlarda çalıştırılabileceğini düşündükleri, hastaların çoğunluğunun evlatlarının hemşire olmasını istedikleri, kadınların erkeklere göre hemşireliği her iki cinsiyetin yapacağı bir meslek olarak algıladıkları ve ailesinde sağlık profesyoneli olmayan hastaların, erkeklerin hemşirelik mesleğinde bir değişiklik yaratmayacağı düşüncesine sahip oldukları saptandı.

Bu bulgular doğrultusunda; çalışma örneklemimiz bir eğitim ve araştırma hastanesine başvuran hastalar ile sınırlı olduğu için daha geniş sosyodemografik (yaş grubu, eğitim düzeyi, hasta ve sağlıklı bireylerin dahil edildiği) örneklemlemler ile çalışmaların yapılması ve erkek hemşire sayısı arttıkça çalışmaların tekrarlanması önerilebilir. Cinsiyetin, hemşirelik bakımının kalitesini etkilemediği konusunda topluma bilinçlendirme çalışmalarının yapılması ve Sağlık Bakanlığı tarafından, hemşirelik mesleğine yönelik reklam içerik ve görsellerinde erkek hemşirelere de yer verilmesi planlanabilir.

Açıklamalar

Ethics Committee Approval: Ümraniye Eğitim ve Araştırma Hastanesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu Tarihi/Sayı: 29.04.2021/B.10.1.TKH.4.34.H.GP.0.01/137.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Bildirilmemiştir.

Yazarlık Katkıları: Konsept – S.D., A.B.K.; Dizayn – S.D., A.B.K.; Denetim – Y.S., K.Ö.; Materyal – A.B.K., V.K.; Veri toplama veya işleme – A.B.K., L.N.D.; Analiz ve yorumlama – S.D., A.B.K.; Literatür arama – S.E., V.K., L.N.D.; Yazan – S.D., A.B.K.; Kritik revizyon – Y.S., K.Ö., S.E.

Kaynaklar

1. WHO. Nursing and midwifery. 2020. Available at: https://www.who.int/health-topics/nursing#tab=tab_1. Accessed Oct 5, 2023.
2. Kaya N. Romatoid artritli bireyin hemşirelik bakımı. İstanbul Üniv FNHYO Hemşirelik Derg [Article in Turkish] 2006;15:51-71.
3. Kahraman AB, Ozansoy Tunçdemir N, Özcan A. Profession perception of male students who study nursery in context of social gender. J Sociolog Res [Article in Turkish] 2015;18:108-44.
4. Terzioğlu F, Taşkın L. Kadının toplumsal cinsiyet rolünün liderlik davranışlarına ve hemşirelik mesleğine yansımaları. C.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Derg [Article in Turkish] 2008;12:62-7.
5. Zamanzadeh V, Azadi A, Valizadeh L, Keogh B, Monadi M, Negarandeh R. Choosing and remaining in nursing: Iranian male nurses' perspectives. Contemp Nurse 2013;45:220-7.
6. Clow KA, Ricciardelli R, Bartfay WJ. Attitudes and stereotypes of male and female nurses: The influence of social roles and ambivalent sexism. Canadian J Behav Sci 2014;46:446-55.
7. Limiñana-Gras RM, Sánchez-López MP, Román AISS, Corbalán-Berná FJ. Health and gender in female-dominated occupations: The case of male nurses. J Men's Stud 2013;21:135-48.
8. Rajacich D, Kane D, Williston C, Cameron S. If they do call you a nurse, it is always a "male nurse": Experiences of men in the nursing profession. Nurs Forum 2013;48:71-80.
9. Resmi Gazete. Sayı: 8647. 02.03.1954 tarih ve 6283 nolu hemşirelik kanunu. Available at: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.3.6283.pdf>. Accessed Oct 5, 2023.
10. Resmi Gazete. Sayı: 26510. 02.05.2007 tarih ve 5634 nolu Hemşirelik kanununda değişiklik yapılmasına dair kanun. Available at: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/05/20070502-3.htm>. Accessed Oct 5, 2023.
11. Dyck JM, Oliffe J, Phinney A, Garrett B. Nursing instructors' and male nursing students' perceptions of undergraduate, classroom nursing education. Nurse Educ Today 2009;29:649-53.
12. Sağlık Bakanlığı. Sağlık istatistikleri yıllığı 2021 haber bülteni. Available at: <https://dosyasb.saglik.gov.tr/Eklenti/45316,-siy2021-turkcepdf.pdf?0>. Accessed Oct 5, 2023.
13. Kaya N, Turan N, Öztürk A. Türkiye'de erkek hemşire imgesi. Uluslararası İnsan Bil Derg [Article in Turkish] 2011;8:16-30.
14. Yeşilfidan D, Aslan T, Karcioğlu S, Okten S, Tekiner O, Yavuz G, et al. Overview of men nurses in the Turkish Society: The case of Aydın province. J Nursh Sci [Article in Turkish] 2019;2:1-4.
15. Uysal H, Yiğit M, Göçen BC. Evaluation of the satisfaction of

- patients receiving care from male nurses: Validity and reability study. *J Acad Res Nurs* [Article in Turkish] 2020;6:210–9.
16. Suveren E, Alçin A, Çukur K, Korkmaz Ö, Ünal M. The effect of demographic characteristics on the attitudes toward male nurse in Bolu province. *Kırıkkale Üniv Tıp Fak Derg* [Article in Turkish] 2020;22:293–302.
 17. Ünsal A, Akalın İ, Yılmaz V. Farklı meslek çalışanlarının erkek hemşirelere ilişkin görüşleri. *Uluslararası İnsan Bil Derg* [Article in Turkish] 2010;7:420–31.
 18. Çam B, Saatçi G, Ünsal A. Hemşire dışı sağlık çalışanlarının erkek hemşireler ile ilgili görüşleri. *Kırşehir Ahi Evran Üniv Sağlık Bil Derg* [Article in Turkish] 2022;6:22–30.
 19. Alan N, Uğur Ö. Patient and nearby determination male nursing relationship of views. *Med Sci* [Article in Turkish] 2018;13:1–9.
 20. Kocaer Ü, Öztop T, Usta N, Gökçek D, Bahçecik N, Öztürk H, et al. Hemşirelik mesleğinde erkek üyelerin yeri. *Atatürk Üniv Hemşirelik Yüksekokulu Derg* [Article in Turkish] 2004;7:23–9.
 21. Sis Çelik A, Pasinlioğlu T, Çilek M, Çelebi A. Determining the thoughts of the maternity ward inpatients towards male nurses. *J Anatol Nurs Health Sci* [Article in Turkish] 2012;15:254–61.
 22. Başçı Akbulut A.B, Yılmazel G. Perspective of young adults on male nurses. [Article in Turkish] *JAREN* 2016;2:68–74.
 23. Rizvi Jafree S, Zakar R, Zakar MZ. Gender segregation as a benefit - a qualitative study from Pakistan. *J Nurs Manag* 2015;23:983–93.
 24. Ünver S, Ürkmez E. Hemşirelik mesleğinin erkek üyelerine toplumun bakış açısı. *Hemşirelik ve Ebelikte Kültürlerarası Yaklaşım Sempozyum Kitabı, Çanakkale; 2009. s.145.*
 25. Taşçı KD. Kadın doğum servislerinde yatan hastaların erkek hemşireler hakkındaki düşünceleri. *Atatürk Üniv Hemşirelik Yüksekokulu Derg* [Article in Turkish] 2007;10:12–9.